

УДК 678:71(477.44)

МОРОЗ О. В.
Вінницький державний технічний університет
ІВАНЦОВ В. В.
Вінницький інститут конструювання одягу і підприємництва

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ШВЕЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ВІННИЧЧИНИ

У статті досліджено стан і проблеми швейної промисловості Вінниччини та визначені перспективні напрями розвитку підприємств.

Ключові слова: легка промисловість, швейна промисловість, проблеми розвитку, давальницька сировина, конкурентоспроможність.

MOROZ O. V.
Vinnitsa State Technical University
IVANTSOV V. V.
Vinnitsia Institute of Designing Clothes and Entrepreneurship

CURRENT STATUS AND PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF THE GARMENT INDUSTRY IN VINNYTSIA REGION

The state and problems of the garment industry of Vinnytsia region were researched and perspective trends of enterprises' development were defined in this article. The authors analyzed the reasons for the decline of the garment industry, which led to the emergence of complex problems in this sector of the economy. At the present stage of economic development an important factor in the rehabilitation of light industries, particularly the garment industry, is the expansion of foreign trade that could accelerate market transformation of the economy, joining it in world commodity markets, generate foreign exchange reserves required for modernization and restructuring of production.

Key words: light industry, garment industry, development problems, tolling raw materials, competitiveness.

Вступ. Швейна промисловість відіграє важливу роль у розвитку народного господарства та в житті кожної людини. Необхідність розвитку швейної промисловості зумовлена тим, що галузь виробляє продукцію для задоволення потреб споживачів, забезпечує добробут населення. Розвиток швейної промисловості дасть змогу забезпечити зайнятість населення, задоволення потреб споживачів і наповнення бюджету, який у свою чергу, сприяє розвитку науково-ємних галузей. Що стосується Вінниччини, то швейна промисловість також знаходиться у вкрай скрутному становищі і не виконує основну функцію – забезпечення населення товарами першої необхідності (насамперед, одягом), а продукція швейної промисловості втратила конкурентоспроможність на споживчому ринку.

Постановка проблеми. Метою статті є дослідження стану та проблем швейної промисловості Вінниччини та визначення перспектив розвитку даної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку легкої промисловості України, зокрема швейної промисловості, їх роль та місце в національній економіці, розробкою механізму забезпечення конкурентоздатності та інвестиційної привабливості швейних підприємств займалися багато економістів та вчених, серед них Ю.М. Бездітко, Н.Б. Бідник, О.О. Гончаренко, М.С. Грінчук, О.О. Заремба, Г.О. Земська, Ю.В. Нефьодова, Л.М. Очеретько, В.В. Подольна, Є.Б. Хаустова, Н.В. Чаленко, Є.Б. Яцишин та інші. Однак проблеми вітчизняних підприємств-виробників одягу все ще залишаються не вирішеними. Тому виникає необхідність подальшого дослідження в цьому напрямі з метою розроблення заходів подальшого зростання швейних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Легка промисловість тісно пов'язана з багатьма суміжними галузями промисловості та обслуговує весь господарчий комплекс й тим самим підвищує економічну та стратегічну безпеку держави. В нових геополітичних умовах розвинуті країни приділяють особливу увагу розвитку цієї галузі, розглядають її як пріоритетну і дають їй істотну державну підтримку [6]. Легка промисловість є найбільш ринковою орієнтованою промисловістю з-поміж них. Тому провідною силою, яка безпосередньо впливає на розвиток ринку продукції легкої промисловості, зокрема швейної галузі, є споживач. Зі зниженням реальної заробітної плати споживач змушений орієнтуватися на дешеву контрабандну продукцію, яка реалізується на речових ринках, тому що все частіше цінова складова конкурентоспроможності швейних виробів відіграє головну роль при виборі продукту. Виробництво українських швейних виробів незначне. Щодо інших країн, то в процесі виробництва ще на стадії розробки продукція користується з урахуванням національної складової країни-виробника товарів швейної промисловості.

Асортиментний ряд випуску товарів залежить від багатьох суб'єктивних чинників, зокрема: модних тенденцій, сезонності, особливостей кліматичних умов, смаків, уподобань та попиту споживачів тощо [3]. В

результаті вітчизняний споживач позбавлений об'єктивного вибору, тобто його змушують купувати те, що представлено на ринку, а не те, що він бажає.

З відкриттям кордонів на ринок надходять дешеві неякісні товари іноземних виробників (переважно з Польщі, Китаю, Туреччини). Але ці товари конкурують з продукцією вітчизняних виробників, здебільшого за різноманітністю кольорів, зручності у використанні та ціною. Проблема насичення ринку швейної промисловості товарами іноземного походження лишається актуальною і сьогодні.

Кризовий стан підприємств легкої промисловості, зокрема швейної, викликаний такими причинами [1, 4]:

- відсутність стратегії розвитку легкої промисловості державної форми власності;
- перехід підприємств галузі в малий бізнес з метою сплати єдиного податку або навіть у тіньовий сектор економіки;
- зростання імпорту, частина імпортованих товарів надходять на територію України за зниженими ввізними митними платежами або контрабандою, що порушує баланс сумлінної конкуренції;
- складне податкове навантаження;
- відсутність власної сировинної бази на території України;
- відсутність мотивації праці, заробітна плата робітників швейних підприємств дуже низька, а це не сприяє залученню молодих кадрів;
- низька платоспроможність населення;
- недостатньо уваги приділяється якості продукції та вивчення смаків споживачів;
- недоступність кредитування для підприємств промисловості;
- відсутність у вітчизняного виробництва спеціалізованого обладнання, необхідного для виробничого процесу;
- незначне бюджетне фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт з розробки нових технологій;
- велика частка продукції нелегального походження (як іноземні, так і вітчизняного);
- неврахування менталітету та традицій українського населення в процесі моделювання одягу.

Легка промисловість, зокрема швейна, протягом останніх років зіткнулась з рядом проблем, які призвели до погіршення показників її діяльності. До основних причин треба віднести фінансову кризу, нерівноправність в системі оподаткування, зниження конкурентоспроможності вітчизняних товарів та споживчого попиту на них можуть призвести до руйнівних наслідків [4].

Причини занепаду швейної промисловості призвели до виникнення складних проблем у цьому секторі економіки. До них можна віднести наступні [2, 5]:

- застарілі виробничі фонди заводів і фабрик, які визначають їхню низьку інвестиційну привабливість для здійснення інноваційної моделі модернізації та розвитку промисловості;
- дефіцит коштів, необхідних для забезпечення поточного функціонування і розвитку підприємств галузі;
- правова неврегульованість відносин власності в галузі, у результаті чого виникає ситуація, в якій інтереси держави та бізнесу не перетинаються;
- неефективна система управління галуззю, яка постійно ускладнюється необґрунтованими процесами реорганізації;
- незначне фінансування виконання наукових досліджень за пріоритетними напрямками розвитку легкої промисловості;
- невідповідність цін на обладнання підприємств швейної галузі та швейних виробів;
- робота в галузях легкої промисловості вважається непрестижною, окрім індустрії моди, порівняно з іншими галузями народного господарства через розмір заробітної плати та низький рівень соціального забезпечення.

Одним із видів промислової діяльності Вінниччини є легка промисловість, яка є важливою з виробництва товарів народного споживання. Вона включає понад 40 підприємств різних форм власності: публічні акціонерні товариства, колективні підприємства, виробничо-комерційні підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю, приватні. На Вінниччині сконцентрована значна частка швейної промисловості, яка може забезпечити ринок одягу практично усіма типами виробів.

Швейна промисловість Вінниччини має найбільшу серед інших галузей залежність від давальницької сировини – її частка по окремих асортиментних групах сягає 60–100%. У 2015 р. відставання в галузі, яке спостерігалось у 2006–2014 рр. було подолано – випуск товарів швейної промисловості підприємствами області склав 100,5% від рівня виробництва 2014 р. [7].

За умови, що майже кожне друге підприємство швейної промисловості працює на давальницькій сировині, незмінно низькою залишається частка цього виду виробництва у структурі реалізації продукції області. Як і в попередньому році, вона не досягла одного відсотка. Всього за 2015 р. швейними підприємствами області реалізовано продукції на 220,4 млн грн за чотири місяці поточного року – на 77,2 млн грн. Аналіз статистичних показників показує, що у 2015 р. відставання в галузі, яке спостерігалось у 2014 р., було подолано.

Виробництво основних видів швейної промисловості Вінниччини за 2014–2015 рр. (тис. шт.)

Продукція	Вироблено продукції	
	за 2015 рік	за 2014 рік
Комплекти і костюми чоловічі та хлопчачі	52.2	39.0
Піджаки та блайзери чоловічі та хлопчачі	6.4	47.7
Брюки, бриджі чоловічі та хлопчачі	21.9	2.0
Комбінезони з нагрудниками та бретелями	5.8	4.1
Комплекти і костюми жіночі та дівчачі	1.6	1.4
Пальта, півпальта, плащі, накидки чоловічі та хлопчачі	83.0	88.3
Пальта, дошовики, півпальта, накидки трикотажні чоловічі та хлопчачі	91.1	89.1
Сукні жіночі та дівчачі (крім трикотажних)	25.4	17.4
Спідниці та спідниці-брюки жіночі та дівчачі	7.0	3.9
Сорочки чоловічі та хлопчачі	194.9	155.2
Блузки, сорочки та батники жіночі та дівчачі	214.2	152.9
Жилети, анораки, лижні куртки жіночі та дівчачі	8.0	1.1
Жакети та блайзери жіночі та дівчачі	74.2	67.1
Кальсони, труси, сорочки нічні піжами, халати	131.4	34.3

Джерело: Статистичний щорічник Вінниччини за 2015 рік

Завдяки роботі на сировині замовника у 2015 р. в порівнянні з попереднім роком у виробництві виробів та одягу з текстилю було збільшено виробництво: чоловічі та хлопчачих піджаків та блайзерів (на 23,8%), сорочки (на 25,6%); жіночих та дівчачих жакетів та блайзерів (на 10,6%), блузок, сорочок та бантів (на 40,1%), суконь (на 46,0%). В 2015 р. в 7,6 разу зросло виробництво білизни постільної, в 1,5–11 разів – по багатьох асортиментних групах робочого одягу. Водночас, на 35,8% менше, ніж у 2014 р. пошито чоловічих та хлопчачих костюмів, на 14,8% – жіночих та дівчачих пальт та плащів.

У січні – квітні 2016 р. на 57,4% зменшено виробництво чоловічих та хлопчачих брюк з тканин вовняних, на 23,0% – піджаків, блайзерів, на 10,6% – пальт, напівпальт, курток теплих; на 28,5% випущено менше пальт, напівпальт, курток теплих для жінок та дівчат. В той же час, 2,8 разу збільшено випуск жіночих та дівчачих жакетів, блайзерів, в 1,6 разу суконь, на 5,6% – блузок, сорочок, батників; більше пошито чоловічих та хлопчачих брюк з тканин синтетичних та сорочок – на 4,0% та 3,0%, відповідно.

Проте, не дивлячись на ряд проблем, що клалися на підприємствах швейної галузі, все ж таки їх варто розглядати як перспективно розвиваючі.

Висновки. Основні проблеми розвитку галузі швейної промисловості зосереджені в площині низького виробничого і конкурентного потенціалу, що не дозволяє їй не тільки насичувати ринок товарами вітчизняного виробництва, але й утримувати здобуті раніше позиції.

На сучасному етапі розвитку економіки важливим чинником оздоровлення легкої промисловості, зокрема швейної галузі, може стати розширення зовнішньої торгівлі. Для підприємств легкої промисловості цей чинник має особливе значення, оскільки він може сприяти прискоренню ринкової трансформації економіки, входженню її на світові товарні ринки, створенню валютних резервів, необхідних для модернізації і структурної перебудови виробництва. Разом з тим сама торгівля не може зробити економіку легкої промисловості конкурентоспроможною. Конкурентоспроможність – це комплексна категорія, її переваги остаточно реалізуються через торгівлю, але базис конкурентних переваг створюється на всіх рівнях суспільного виробництва, в тому числі за рахунок структурної перебудови та дієвої промислової політики

Напрями подальших досліджень. Подальше дослідження основних напрямлень реалізації конкурентної стратегії низьких витрат в швейному виробництві.

Література

1. Волков О.І. Легка промисловість України: стан, проблеми, перспективи економічного розвитку / О.І. Волков, Ю.В. Гончаров, В.І. Бокін, та інші ; за ред. О.І. Волкова та Ю.В. Гончарова. – К. : Тов-во "Знання України", 2009. – 391 с.

2. Геєць В.М. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України : в 3 т. Т. 2. Інноваційно-технологічний розвиток економіки / В.М. Геєць. – К. : Фенікс, 2007. – 564 с.
3. Виноградов О.А. Маркетинговий підхід до ціноутворення на продукцію підприємств легкої промисловості / О.А. Виноградов, О.Є. Соломенко // Легка промисловість України : науково-виробничий журнал. – 2000. – № 1. – С. 36–38.
4. Нижик В.М. Сучасний стан та перспективи розвитку легкої промисловості / В.М. Нижик, В.В. Шарко // Інноваційна економіка : всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – С. 41–46.
5. Носова Н.І. Стратегічні напрями державної підтримки легкої промисловості України в умовах лібералізації міжнародної торгівлі / Н.І. Носова, І.М. Сараєва // Економічні інновації. – 2010. – № 47.
6. Роль держави та її функції в управлінні технічним рівнем. Соціальна економіка : навч. посібн. / [О.О. Беляєв, М.І. Диба, В.І. Кириленко та ін.]. – К. : КНЕУ, 2005. – 196 с.
7. Статистичний щорічник Вінниччини за 2015 рік / за ред. С. Ігнатова / Головне управління статистики у Вінницькій області. – Вінниця, 2016. – 27 с.

Надійшла 19.01.2017; стаття прорецензована редакційною колегією